

Asia: VN/4099/2024

Lausuntopyyntö: Työryhmämietintö hallituksen esitykseksi hankintalain, erityisalojen hankintalain sekä rikosrekisterilain 6 b §: n muuttamiseksi

Lausunnonantajan lausunto

Esityksen yleiset tavoitteet ja päämäärät

Mitä mieltä olette esityksen yleisistä tavoitteista ja päämääristä? Saavutetaanko esityksellä hallitusohjelman yleiset tavoitteet säästöistä ja kilpailun lisäämisestä?

Keiteleen kunta ei hyväksy kuntien hallinnollisen itsemääräämisoikeuden rajoittamista. Esityksellä ei saavuteta yleisiä tavoitteita ja päämääriä säästöistä ja kilpailun lisäämisestä. Toteutuessaan esitys aiheuttaisi kunnille ja muille julkisille toimijoille merkittäviä lisäkustannuksia mm. uudelleenjärjestelyinä.

Hankintojen valmistelu

Hankintojen valmistelua koskevilla ehdotuksilla pyritään lisäämään hankintojen huolellista valmistelua, markkinakartoituksen käyttöä, sekä kilpailua julkisissa hankinnoissa. Tavoitteena on saada lisää tarjontaa ja säästöjä. Työryhmän mietinnössä ehdotetussa ratkaisussa on samanaikaisesti pyritty varmistamaan, että se on käytännön hankintatoimen näkökulmasta tarkoituksenmukainen.

-

- **Kuinka hyvin hankintalain 65, 75, 124 ja 125 §:iä koskeva esitys edistää markkinakartoituksen käyttöä ja hankinnan huolellista valmistelua?**

Pienissä kunnissa uudelleen kilpailuttamisvelvoite voi aiheuttaa huomattavia hankaluuksia palvelujen hankinnoissa, koska palvelujen tarjoajia voi olla yksittäisiä eikä kilpailutukseen välttämättä saada tarjouksia. Uudelleen kilpailutus voi johtaa hintojen nousuun kyseisessä hankinnassa.

- **Ovatko esitetyt keinot sopivia näiden tavoitteiden saavuttamiseksi?**

Pienissä kunnissa uudelleen kilpailuttamisvelvoite voi aiheuttaa huomattavia hankaluuksia palvelujen hankinnoissa, koska palvelujen tarjoajia voi olla yksittäisiä eikä kilpailutukseen

välttämättä saada tarjouksia. Uudelleen kilpailutus voi johtaa hintojen nousuun kyseisessä hankinnassa.

Sidosyksiköiden käytön rajoittaminen

Mitä mieltä olette esityksessä ehdotetusta sidosyksiköiden vähimmäisomistusta koskevasta vaatimuksesta? Onko se mielestänne tarkoituksenmukainen ja toteuttamiskelpoinen?

Sidosyksiköiden vähimmäisomistusta koskeva vaatimus ei ole tarkoituksenmukainen tai toteuttamiskelpoinen. Mietinnöstä ei käy ilmi, miksi juuri 10 % vähimmäisomistukseen on päädytty ja mitkä ovat sen perusteet.

Minkälaisia vaikutuksia esitetyllä sidosyksiköiden omistusosuuden vähimmäisvaatimuksella mielestänne on?

Muutos aiheuttaisi kunnalle lisääntyviä kustannuksia mm. henkilöstökuluina ja ohjelmistokustannuksina. Lisäksi vähimmäisvaatimus edellyttäisi omistusjärjestelyjä yhtiöissä 10 prosentin omistusvaatimuksen toteuttamiseksi, joka voi aiheuttaa omistajien kesken ristiriitoja mm. siitä kuka voi jäädä yhtiöön ja kuka myy osakkeitaan.

- **Jos sidosyksiköitä koskeva muutos toteutetaan esitetyllä tavalla, mitä toimenpiteitä ja niistä aiheutuvia kustannuksia muutos todennäköisesti aiheuttaisi edustamanne organisaation eri toimialojen kannalta ja yleisesti?**

Muutos aiheuttaisi vaikeita yhtiöjärjestelyjä ja/tai irtautumisprosesseja yhtiöistä, kilpailutusprosesseja ja henkilöstökulujen lisääntymistä ja erilaisia muutoskustannuksia

- **Mitä toimenpiteitä organisaationne aikoo sidosyksikön omistajana tehdä vähimmäisomistusrajaa koskevan sääntelyn seurauksena (esimerkiksi jatkuuko toiminta markkinaehtoisena, puretaanko yhtiö, pilkotaanko yhtiö, ryhdytäänkö muihin toimenpiteisiin?)**

Muutos edellyttäisi mm. hankintoja toteuttavissa yhtiöissä omistusosuuksien muutoksia.

- **Minkälaisia taloudellisia tai muita hyötyjä muutoksesta todennäköisesti seuraisi?**

Muutoksesta ei seuraisi taloudellisia eikä muitakaan hyötyjä.

Ovatko esitetyt sidosyksiköitä koskevat siirtymäajat mielestänne riittävät? Kuinka paljon aikaa muutoksiin tarvitaan?

Esitetyt siirtymäajat ovat liian lyhyet, koska muutos edellyttäisi merkittäviä muutoksia yhtiöiden toimintaan ja omistuksiin. Lisäksi kuntien hankintaosaamisen ja resurssien lisääminen edellyttävät pitkää siirtymäaikaa. Keiteleen kunta ei pidä 10 prosentin omistusvaatimuksen toteuttamista millään tavalla järkevänä. Jos se kuitenkin päätettäisiin toteuttaa, Keitele edellyttää vähintään viiden vuoden siirtymäaikaa.

- **Mitä siirtymäaikaa vaativia toimenpiteitä sidosyksiköitä koskeva kirjaus aiheuttaisi?**

Tähän on vastattu jo edellisen kysymyksen vastauksessa.

Mietinnön liitteinä olevissa eriävissä mielipiteissä on esitetty poikkeuksia sidosyksiköiden omistussuosuusvaatimukseen. Tulisiko vaatimukseen säätää poikkeuksia? Minkälaiset poikkeukset olisivat tarkoituksenmukaisia?

Sidosyksiköiden omistussuosuusvaatimukseen tulisi ottaa poikkeus pienten kuntien osalta siten, että omistussuosuusvaatimus ei koske alle 10.000 asukkaan kuntia.

Turvallisuus ja huoltovarmuus

Vastaako esitys turvallisuutta ja huoltovarmuutta koskeviin tarpeisiin? Onko esitetty muutos riittävä keino varmistaa turvallisuuden toteutuminen hankinnan elinkaaren aikana ottaen huomioon EU-hankintadirektiivien reunaehdot, sekä muu turvallisuutta ja huoltovarmuutta koskeva sääntely?

Esitys ei paranna päinvastoin heikentää turvallisuutta ja huoltovarmuutta, koska se rajoittaa kuntien välistä yhteistoimintaa ja loukkaa kuntien oikeutta itsehallintoon.

Rikosrekisteriotteen pakollisuudesta luopuminen

Rikosrekisteriotteiden pakollisesta käytöstä luopumista koskevan ehdotuksen tavoitteena on sujuvoittaa hankintamenettelyjä ja vähentää hallinnollista taakkaa.

-

- Missä määrin muutos vaikuttaa hallinnolliseen taakkaan yhtäältä hankintayksiköiden ja toisaalta tarjoajien kannalta ja edistää näitä tavoitteita?

Muutos ei merkittävästi vaikuta hallinnolliseen taakkaan.

Hankintojen ilmoittaminen

Mitkä ovat näkemyksenne hankintojen ilmoittamista koskeviin muutoksiin? Lisäävätkö ehdotetut muutokset hankintojen avoimuutta tarkoituksenmukaisella tavalla?

Ei lausuttavaa

Muut huomiot

Lainvalmistelu on tehty vajavaisin tiedoin, koska siitä puuttuvat riittävät vaikutusten arvioinnit, kuten taloudelliset ja toiminnalliset vaikutukset kuntiin ja erityisesti pieniin kuntiin. Lisäksi on huomionarvoista, että mietintöön on jo valmisteluvaiheessa annettu valtionhallinnolta itseltään useita eriäviä lausuntoja. Lisäksi sidosyksikköä koskevien muutosehdotusten osalta eriävät mielipiteet esittivät Kilpailu- ja kuluttajavirasto, Kuntaliitto ja Hyvil Oy. On ilmiselvää, että lausuttava mietintö on sellaisenaan toteuttamiskelvoton.

Kinnunen Airi
Keiteleen kunta - Kunnanhallitus 10.3.2025